

**MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA „ȘTEFAN CEL MARE”**

**Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 343.97:336.77(043.2)**

LEVANDOVSKI NICOLAI

**CERCETAREA CRIMINALISTICĂ A INFRAȚIUNILOR ÎN
DOMENIUL CREDITĂRII**

**Specialitatea: 554.04 – criminalistică, expertiză judiciară,
investigații operative**

Autoreferatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2020

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei Procedură penală și criminalistică a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

Conducător științific:

Larii Iurie, doctor în drept, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

1. **Dolea Igor**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
2. **Moraru Victor**, doctor în drept, profesor universitar

Membri ai Consiliului științific specializat:

1. **Ulianoschi Xenofon**, președinte, doctor habilitat în drept, profesor universitar
2. **Cojocaru Radion**, secretar științific, doctor în drept, conferențiar universitar
3. **Odagiu Iurie**, doctor în drept, conferențiar universitar
4. **Pareniuc Alexandru**, doctor în drept, conferențiar universitar
5. **Osoianu Tudor**, doctor în drept, conferențiar universitar

Suținerea va avea loc la „04” decembrie 2020, ora 14.00, în ședința Consiliului științific specializat D 554.04-37 din cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova (MD 2009, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Gh. Asachi 21, sala de conferințe).

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Moldovei, la Biblioteca Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la „03” noiembrie 2020

Secretar științific al Consiliului științific specializat

Cojocaru Radion, doctor în drept, conferențiar universitar _____

Conducător științific

Larii Iurie, doctor în drept, conferențiar universitar _____

Autor: Levandovski Nicolai _____

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Marea criză globală din sec. XXI a provocat un șoc atât în rândul elitei economice și politice mondiale, cât și la nivel național. Reacția la acest fenomen a fost destul de haotică, în timp ce guvernele țărilor dezvoltate încercau să încetinească extinderea rapidă a crizei. Putem spune cu siguranță, că în Republica Moldova anumite categorii de populație profitau, pur și simplu, de această situație. Astfel, în timp ce țările dezvoltate depuneau eforturi consistente pentru a menține echilibrul pe scena mondială, concentrându-se pe rezolvarea a două probleme esențiale, cum ar fi neadmiterea colapsului în domeniul creditării prin salvarea instituțiilor financiare și preîntâmpinarea sau, cel puțin, diminuarea recesiunii și prevenirea scăderii masive a producției, în Republica Moldova se produceau mașinații financiare inexplicabile în domeniul creditar și în cel bancar.

Fraudele din sistemul bancar autohton, dezvăluite publicului la sfârșitul anului 2014, dar și ezitarea acțiunilor din partea autorităților în vederea remedierii situației, inclusiv investigarea lentă a fraudelor în acest domeniu, au condus la consecințe economice și sociale grave. Reieșind din cele menționate se constată relevanța temei cercetate în respectiva teză de doctorat, precum și necesitatea dezvoltării unui algoritm de acțiuni de urmărire penală și măsuri speciale de investigație în cazurile de investigare a infracțiunilor în domeniul creditar.

În prezent, ca măsură preventivă, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene au adoptat un șir de directive și regulamente, o parte din care au fost deja transpuse în aplicare în Republica Moldova, în perioada anilor 2017-2019, în diferite domenii, dar mai ales în legislația autohtonă ce vizează sfera creditării [7; 8; 9; 10; 21; 22].

Este de remarcat faptul că în planul de acțiuni al Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2016-2018, în scopul asigurării drepturilor omului, a fost stabilit obiectivul de a îmbunătăți legislația națională și armonizarea acesteia la standardele statelor membre ale Uniunii Europene. În acest sens, principala sarcină a Guvernului Republicii Moldova a fost stabilirea cooperării cu Biroul European pentru Combaterea Antifraudă (OLAF) în domeniul investigațiilor privind fondurile UE, în conformitate cu acordul de cooperare semnat între CNPF și Biroul European pentru combaterea antifraudă [19].

De asemenea, în perioada 2012-2017 [14; 20; 16; 7; 8], la nivel național au fost adoptate un șir de acte normative, având ca scop aprobarea planului național de armonizare a legislației Republicii Moldova la cerințele UE. În așa fel, legiuitorul a abordat parțial atât problematica creditării, cât și a sistemului bancar în ansamblu. Însă, ținând cont de schimbările din sectorul bancar al Republicii Moldova, este relevant să menționăm că Guvernul a acordat „post-factum” o atenție sporită pentru soluționarea situației create. În special, menționăm Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1472 din 30 decembrie 2016 „Cu privire la aprobarea Planului Național

de Acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru anii 2017-2019 [15], prin care legislatorul plasează în prim plan protecția acționarilor, creditorilor și a altor părți interesate în conformitate cu reglementările Uniunii Europene în acest domeniu.

În contextul respectiv, trebuie remarcat faptul că punctul 43 din Recomandările Fondului Monetar Internațional [4] scoate în evidență urmările fraudei în sfera bancară din anul 2014, care marchează etapa de recuperare. Pentru aceasta, un consorțiu de structuri internaționale finalizează propriile investigații și urmează să prezinte autorităților raportul final. Principalele constatări vor fi reflectate într-un raport care va fi făcut public, în conformitate cu tacticile acțiunilor de urmărire penală pentru recuperarea activelor.

Astfel, în această situație a fost destul de încurajatoare poziția BNM reprezentată de Cioclea S. [24], care susținea că „BNM a finalizat auditul complex la trei din cele mai mari bănci din țară, inclusiv pe segmentul creditării părților afiliate. În ciuda încălcărilor evidențiate, băncile au suficient capital și lichidități, ceea ce este remarcabil, în fond, și ne permite să fim optimiști în perspectiva activității lor”.

Mai mult, pentru identificarea și descoperirea eficientă a infracțiunilor în domeniul creditării, importanță esențială are cunoașterea de către subiecții urmăririi penale și de către persoanele implicate în activitatea specială de investigație a tuturor caracteristicilor de funcționare a sistemului modern financiar și de creditare, precum și specificul operațiunilor de creditare, a datelor despre structura organizatorică și circuitul documentelor instituțiilor financiare.

O altă circumstanță care a sporit interesul față de infracțiunile respective este imperfecțiunea relațiilor juridice în domeniul creditării, ceea ce duce la ridicarea nivelului de vulnerabilitate criminogenă din partea participanților, lipsiți de scrupule, în relațiile de creditare.

De asemenea, o circumstanță care atrage atenția asupra problemei ilegalităților la creditare este imperfecțiunea legislației penale care reglementează responsabilitatea pentru cercetarea infracțiunilor în cauză [21, c. 302].

Pentru a confirma actualitatea temei studiate în cadrul respectivei teze de doctorat, autorul vine cu următoarele argumente:

- transformările social-economice din societatea noastră au provocat schimbări radicale în legislația actuală din domeniul creditar-bancar, inclusiv în normele procesual-penale;
- lacunele în activitatea organelor care desfășoară urmărirea penală și activitatea specială de investigație;

- dificultăți semnificative în cercetarea acestui tip de infracțiuni, care rezultă din neînțelegerea terminologiei specifice preluată din domeniul dreptului civil, bancar, financiar, bugetar etc.;

- coliziunea dintre legea penală și alte ramuri de drept care stabilesc esența conținutului de blanchetă a prevederilor stipulate în art. 238 și 239 din Codul Penal al Republicii Moldova;

- lipsa practicii unificate atât la etapa urmăririi penale, cât și la cea de judecare a cauzelor care ar putea constitui drept reper la calificarea corectă a infracțiunilor din domeniul creditării;

- utilizarea insuficientă a datelor criminalistice caracteristice acestor infracțiuni, inclusiv planificarea și exercitarea urmăririi penale fără a lua în considerare situațiile criminalistice tipice;

- evaluarea incorectă a subiecților conform situațiilor criminalistice, formate în baza dosarelor penale din sfera creditară, precum și utilizarea unor recomandări tactice generale fără a ține cont de specificul acestor categorii de infracțiuni, ceea ce denotă dezvoltarea insuficientă a metodologiei de cercetare a respectivelor infracțiuni;

- lipsa recomandărilor pentru cercetarea infracțiunilor în domeniul creditării.

Descrierea situației și identificarea problemelor în domeniul de cercetare. Problema combaterii criminalității economice a fost și continuă să fie în atenția oamenilor de știință și a practicienilor. Domeniile creditării și cel bancar au fost studiate sub aspect penal și criminalistic în lucrările elaborate de mai mulți autori autohtoni: Gheorghită M., Doraș S., Dolea I., Brînză S., Donciu A., Prodan S., Odagiu Iu., Ostavciuc D., Rusnac C., Volonciu N., Stancu E., Guțuleac L., Stati V., Todica V. Cu referire la literatura de specialitate străină, menționăm următorii autori: Belchin R., Belițchii V., Vasiliev A., Bucaev N., Bîcov V., Gromov N., Godovnicova A., Didenco C., Egorov A., Drozdov A., Erathina E., Capustina E., Caragodin V., Cozacenco I., Cuzimenco E., Curianov I., Conevschii L., Custov A., Cuhta A., Larin A., Levșiț E., Luțenco O., Lednev A., Lubin A., Luzghin I., Menicovschii G., Bahin V., Grigorovia V., Maiorov A., Nazarov V., Neimarc M., Niculina O., Obrazțov V., Olimpiev A., Petruhina O., Rastropova O., Samîghin L., Șabanov V., Cesnocov M., Iablocov N., Iani P. ș.a.

Este de remarcat că, deși lucrările științifice existente în acest domeniu sunt destul de importante, totuși până în prezent în Republica Moldova problema studiată nu a fost cercetată suficient la nivel teoretic și practic. Prin urmare, lucrarea în cauză este una dintre primele studii monografice autohtone, în care este argumentată științific metodologia de cercetare a infracțiunilor în domeniul creditării și elaborat algoritmul investigării respectivelor categorii de infracțiuni.

Scopul lucrării constă în studierea complexă a problematicii existente în teoria și practica cercetării infracțiunilor din domeniul creditării, precum și în elaborarea unui algoritm funcțional

destinat practicii de urmărire penală și activității speciale de investigație în cazurile de documentare a respectivei categorii de infracțiuni.

Pentru realizarea scopului propus au fost trasate următoarele **obiective ale cercetării**:

- analiza aspectelor teoretice privind cercetarea infracțiunilor din domeniul creditării;
- caracterizarea criminalistică a infracțiunilor din sfera creditării;
- relevarea și analiza metodelor de pregătire, săvârșire și tănuire a infracțiunilor în domeniul creditării;
- elucidarea lacunelor legislative în vederea îmbunătățirii legislației naționale în domeniul de referință;
- investigarea și analiza datelor empirice cu privire la infracțiunile în domeniul creditării la faza de urmărire penală și la etapa de judecată;
- analiza elementului probator în cauzele penale ce se referă la infracțiunile în domeniul creditării, precum și evidențierea circumstanțelor supuse constatării și dovedirii;
- studierea principiilor care stau la baza planificării cercetării infracțiunilor în domeniul creditării;
- elaborarea propriei definiții de „document electronic”;
- identificarea și studierea măsurilor tactice și speciale de investigație desfășurate în cadrul cercetării infracțiunilor în domeniul creditării;
- analiza diferitor tipuri de expertize judiciare și formularea unui set de întrebări relevante pentru fiecare gen de expertiză în parte;
- formularea propunerilor și recomandărilor pentru cercetarea infracțiunilor în sfera creditării în baza studierii comprehensive a literaturii de specialitate în domeniu, precum și a cercetărilor empirice care au tangență cu subiectul supus investigării.

Metodologia cercetării științifice. Baza metodologică a prezentei lucrări de doctorat este constituită din metode moderne, științifice generale și speciale de cunoaștere: *în primul rând*, metoda dialectică, care reprezintă fundamentul cunoașterii realității obiective și interconexiunea dintre ele; *în al doilea rând*, utilizarea metodelor științifice, cum ar fi metoda logică, modelarea, analiza și sinteza, inducția și deducția, care sunt observate în tot cuprinsul lucrării, în special în capitolul concluzii și recomandări; *în al treilea rând*, metode individuale de cunoaștere științifică, așa ca metoda sociologică, comparativă, sistemică, statistică și de structură. De asemenea, invocăm oportunitatea și eficiența utilizării metodelor menționate, inclusiv analiza juridică a cazurilor concrete la cercetarea empirică a materialelor și documentelor care, la rândul lor, conțin informații ce caracterizează obiectul de studiu al prezentei teze de doctorat.

În cele din urmă, este de menționat că în lucrare sunt aplicate așa metode ca analiza teoretico-juridică complexă și științifico-practică în domeniul cercetat.

Noutatea și originalitatea rezultatelor obținute. Lucrarea reprezintă un studiu monografic care, în premieră pentru Republica Moldova, fundamentează metodele de urmărire penală a infracțiunilor din domeniul creditării și propune un algoritm al acțiunilor de urmărire penală și al măsurilor speciale de investigație în cazurile de cercetare a respectivei categorii de infracțiuni.

În calitate de principalele rezultate științifice înaintate pentru susținere sunt propuse următoarele:

- analiza lucrărilor științifice în domeniul investigării infracțiunilor din domeniul creditării;

- caracteristica criminalistică a principalelor elemente referitoare la investigarea infracțiunilor din domeniul creditării, precum și elucidarea datelor statistice care reflectă această categorie de infracțiuni pentru perioada anilor 2003-2018;

- în cadrul studiului efectuat au fost identificate și evidențiate particularitățile circumstanțelor care urmează a fi stabilite și dovedite în cercetarea infracțiunilor în domeniul creditării. În așa fel, au fost relevate un șir de concepte și poziții individuale care, o dată cu dezvoltarea cerințelor și necesităților sociale, vor fi completate și modificate;

- importanță majoră în prezenta lucrare îi revine analizei documentelor și a circuitului lor, fiind evidențiată lista de documente primordiale și necesare la cercetarea infracțiunilor de acest gen; în context, a apărut necesitatea abordării unui subiect actual – documentul electronic, însemnătatea și particularitățile acestuia;

- au fost determinate principiile de planificare a cercetării infracțiunilor în domeniul creditării care, la rândul lor, reprezintă baza etapelor de documentare în faza de urmărire penală, ceea ce facilitează semnificativ atât activitatea teoreticienilor, cât și a practicienilor;

- au fost evidențiate și analizate diverse tipuri de expertize judiciare, cum ar fi: expertiza scrisului (grafologică), expertiza financiară și bancară, contabilă etc.; de asemenea, au fost înaintate un șir de întrebări formulate în cazul dispunerii unui anumit tip de expertiză, la care expertul urmează să dea răspunsuri argumentate;

- în cadrul lucrării au fost studiate acțiunile tactice, în baza cărora sunt stabilite circumstanțele care urmează a fi identificate și dovedite în procesul de cercetare a infracțiunilor din domeniul creditării, cum ar fi: percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri; audierea bănuitului (învinitului); audierea persoanei reținute; audierea martorului; audierea victimei. La fel, un aport esențial îl au și măsurile speciale de investigație: urmărirea vizuală; identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de comunicații electronice ori al unui punct de acces la un sistem informatic; colectarea informațiilor de la furnizorii de servicii de

comunicații electronice; monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informațiile financiare; interceptarea și înregistrarea comunicărilor sau a imaginilor.

- în urma analizei efectuate, autorul consacră oportunitatea introducerii unui șir de modificări novatorii în legislația Republicii Moldova care, într-o mare măsură, garantează succesul în descoperirea infracțiunilor din domeniul creditării, fundamentează algoritmul acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigație în cadrul cercetării acestui tip de infracțiuni.

Problema științifică importantă soluționată rezidă în elaborarea unui algoritm al acțiunilor de urmărire penală și măsurilor speciale de investigație în cazurile infracțiunilor în domeniul creditării, stabilirea și dovedirea tuturor circumstanțelor criminalistice în scopul desăvârșirii acțiunilor de urmărire penală și obținerii unui rezultat eficient în cadrul investigării infracțiunilor din sfera creditării.

Semnificația teoretică a cercetării este determinată de formularea și soluționarea mai multor probleme cu referire la particularitățile urmăririi penale în cazul documentării infracțiunilor în domeniul creditării, precum și de justificarea unor premise teoretice în vederea elaborării unei metodologii moderne și tactici de cercetare a respectivei categorii de infracțiuni. În teză s-a încercat realizarea unei analize complexe a particularităților cercetării criminalistice a infracțiunilor în domeniul creditării, inclusiv sub aspect juridic, economic și financiar-bancar.

Valoarea aplicativă a lucrării: în urma rezultatelor cercetării a fost propusă o metodică modernă de urmărire penală a infracțiunilor din domeniul creditării, ceea ce fundamentează dezvoltarea continuă a unor metode criminalistice specifice în funcție de particularitățile situației infracționale inițiale, de metodele de pregătire, comitere și tănuire a infracțiunii. Lucrarea conține recomandări practice pentru organele de urmărire penală și persoanele care desfășoară activitate specială de investigație în cazurile infracțiunilor din sfera creditării.

Aprobarea și implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele obținute sunt utilizate în procesul de instruire în cadrul Facultății de Drept a Universității de Stat din Comrat, precum și de organele abilitate cu competențe de investigare a infracțiunilor din domeniul creditării. Conceptele de bază și rezultatele acestei lucrări au fost analizate și dezvoltate la Catedra Procedură penală, criminalistică și securitate informațională a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI.

Publicații la tema tezei. Principalele concepte teoretice și recomandări practice sunt expuse în 7 articole științifice publicate în reviste de profil și în comunicările din cadrul mai multor conferințe: «Использование специальных знаний при осуществлении уголовного преследования преступлений в сфере кредитования» (2015); «Повышение согласованности в законодательной деятельности стран СНГ с целью защиты прав

граждан в сфере кредитования (уголовно-правовой аспект)» (2016); «Кредитная сфера – в рамках уголовно-правовой защиты – согласно законодательству Российской Федерации» (2016); «Криминалистическая характеристика преступлений – теоретическо-правовой аспект» (2016); «К вопросу о мошенничестве с кредитными картами» (2017); «К вопросу о способах совершения мошенничества с банковскими картами» (2018) etc.

Volumul și structura tezei: adnotare, lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii, bibliografie din 264 titluri, 153 pagini de bază, 13 anexe.

Cuvinte-cheie: cercetare criminalistică, infracțiune, credit, sistem bancar, versiune, plan, acțiuni inițiale de urmărire penală, acțiuni ulterioare de urmărire penală.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea temei studiate, sunt determinate scopul și obiectivele tezei, este redată noutatea științifică a rezultatelor obținute, justificată importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Tot în acest compartiment sunt evidențiate aspectele cu privire la aprobarea rezultatelor, precum și sumarul succint al capitolelor ce se conțin în teză.

Capitolul 1, Analiza rezultatelor științifice și identificarea problemelor de cercetare a infracțiunilor din sfera creditară, este constituit din trei secțiuni, ultima secțiune reflectând concluziile de bază expuse pe marginea conținutului acestui capitol.

1.1. Importanța investigării științifice a problemelor cu privire la cercetarea infracțiunilor în domeniul creditar din Republica Moldova. Întrucât problema studiului nu și-a pierdut actualitatea în ultimii ani, este de remarcat că statul nu a putut lăsa fără atenție această problemă, punând în aplicare la nivelul legislației naționale directivele Parlamentului European și ale Consiliului European cu privire la prevenirea ilegalităților în domeniul creditării.

În prezenta lucrare au fost elucidate opiniile mai multor autori autohtoni, cum ar fi: Prodan S., Brînză S., Stati V., Reșetnicov A., Guștiuc A. ș.a. Trebuie menționat însă, că acești autori cercetează subiectul în cauză prin prisma dreptului penal, aceasta prezentând un interes nu atât de mare pentru studiul întreprins de noi.

De asemenea, autorii Dolea I., Bicu V., Odagiu Iu., Nestor S. și Gheorghîță M. abordează un subiect destul de important, fiind vorba despre instituția probatorie în dreptul procesual-penal, care are legătură nemijlocită cu tema cercetată de noi și care oferă posibilitate de a evidenția specificul investigării infracțiunilor din sfera creditării.

Prin urmare, autorul Donciu A., în lucrarea „Fraudele economice și unele aspecte ale procesului de combatere a lor” [1], examinează destul de complex infracțiunile economice, plasând accentul pe combaterea acestor tipuri de infracțiuni. Totuși, în cazul infracțiunilor din domeniul creditar autorul nu le evidențiază și nu le examinează separat.

Este relevantă și opinia cercetătorului Kalin V. [11, p. 42], care consideră că ar trebui să evidențieze și să dezvolte o formă de creditare bancară care se autoreglementsază. Aceasta implică nu numai interacțiunea directă cu structura internă a creditului, ci și o reacție inversă, adică dobândirea prin unitatea semantică și conectivitatea esențială a materialului experimental.

Profesorul Doraș S., în manualul „Criminalistica” [5], trasează linia dintre actul procedural de ridicare a obiectelor în baza ordonanței de ridicare și ridicarea obiectelor în urma perchezițiilor, indicând ce obiecte și documente ar trebui să fie ridicate în legătură cu cercetarea infracțiunilor de acest tip.

În ceea ce privește aplicarea cunoștințelor speciale în domeniul creditării, există mai multe lucrări ale autorilor autohtoni, cum ar fi, spre exemplu, „Ghid de expertiză judiciară” [3, p. 104],

elaborat de un grup de autori ai CNEJ a Ministerului Justiției al RM, coordonator Gheorghiu M., precum și „Expertize judiciare”[2], elaborat de Iu. Odagiu și V. Todica, care reflectă o serie de recomandări metodico-didactice destinate teoreticienilor și practicienilor.

Dat fiind faptul că de la bun început ne-am stabilit ca scop fundamentarea și definirea unui concept relativ nou, și anume „documentul electronic”, pentru soluționarea acestei probleme au fost luate în considerare ipotezele științifico-teoretice și efectuată analiza juridică comparativă a diferitor acte normative naționale în domeniul de referință. În context, remarcăm faptul că problema în cauză nu a fost soluționată până la momentul de față în Republica Moldova, ceea ce, fără îndoială, a generat o serie de consecințe negative.

1.2. Importanța științifică a studierii problemelor cu privire la investigațiile din sfera creditării în diferite țări. În contextul acestei secțiuni a fost efectuată o analiză detaliată a legislației Franței, prin care a fost posibil efectuarea analizei normelor Codului penal francez în domeniul creditării, inclusiv aspectele ce țin de distrugerea bunurilor gajate în cadrul relațiilor civile și penale. Toate aceste aspecte au fost abordate detaliat de mai mulți autori, printre care: Esakov G.A., Kruglov N.E., Serebrenikova A.V., Kuznețova N.F., Pobegailo E.F., Orobeț V.M. și Cesnokova M.V.

În lucrarea „Sistemul părții speciale a Codului penal al Germaniei”, elaborată de un colectiv de autori, este menționat faptul că în Germania este obligatorie procedura prejudiciară pentru soluționarea unui litigiu în cazul infracțiunilor în sfera creditară.

Având în vedere faptul că volumul cercetării tezei de doctorat este strict reglementat, au fost studiate în detaliu doar problemele ce se referă la sfera creditării din țările CSI, deoarece o perioadă îndelungată am avut o bază normativă comună și, bineînțeles, a unor principii generale în diverse ramuri ale dreptului care au stat la baza dezvoltării și individualizării ulterioare a conținutului normativ pentru fiecare stat în parte [13, p. 126-124]. În continuarea ideii, într-un articol separat [12, c. 71-76] a fost abordat domeniul creditării în cadrul protecției dreptului penal în conformitate cu legislația Federației Ruse, ceea ce a facilitat precizarea limitelor de cercetare a subiectului în cauză.

În continuare, au fost caracterizate sub aspect criminalistic infracțiunile din sfera creditară, în baza surselor doctrinare ale unor autori versați în domeniul de referință, precum Belkin R.S., Drapkin L.I., Kustov A.M., Bukaev N.M. și Stancu E.

Cu suportul lucrărilor elaborate de unii autori ruși (Gavrilov E.A., Pelih I.A., Pastuhov P.S., Nazarov V.I., Didenko K.V., Erahtina E.A. ș.a.), a fost identificat „algoritm de acțiuni” în cazul cercetării infracțiunilor din sfera creditării, ceea ce simplifică esențial activitatea autorităților abilitate în acest domeniu. De asemenea, o parte din autorii menționați *supra* dezvăluie principiile și etapele de planificare a cercetării respectivei categorii de infracțiuni, utilizarea cunoștințelor

speciale, fiind evidențiate, de asemenea, particularitățile tactice de realizare a acțiunilor procesuale.

Capitolul 2, Caracteristica criminalistică și elementul probatoriu al infracțiunilor în domeniul creditării, este divizat în trei secțiuni.

În secțiunea **2.1., Caracteristica criminalistică a infracțiunilor în domeniul creditării,** în baza particularităților criminalistice, au fost identificate următoarele elemente principale: obiectul atentării criminale; timpul și locul săvârșirii infracțiunii; împrejurările în care a fost săvârșită infracțiunea; metoda de comitere a infracțiunii; urmele infracțiunii; date despre personalitatea infractorului și despre partea vătămată; informații tipice inițiale despre infracțiune, precum și circumstanțele care urmează a fi stabilite și dovedite în cazul infracțiunilor din sfera creditării. În plus, autorul a studiat materialul empiric din anii 2003-2018, împărțind această perioadă în două etape, unde anul 2014 a fost stabilit ca limită pentru a clarifica diferența în cercetarea infracțiunilor în domeniul creditării înainte și după așa-numitul fenomen „furtul miliardului”.

La fel, sunt sistematizate și studiate detaliat modalitățile de pregătire, comitere și tănuire a infracțiunilor în sfera creditară, care inspiră noi orizonturi pentru ofițerul de urmărire penală și procuror, precum și pentru organul legislativ în general.

Prin urmare, metodele de pregătire sunt: studierea pieței creditare; pregătirea scenariului; crearea unei persoane juridice (întreprindere falsă) pentru un anumit scop; raportarea informațiilor false; identificarea persoanelor din categorii defavorizate; producerea și prezentarea de documente fictive; înregistrarea unei întreprinderi la adrese inexistente; furtul documentelor de înregistrare ale altor întreprinderi; înregistrarea întreprinderilor în cârdășie cu funcționarii organelor de stat; convingerea frauduloasă a rudelor, prietenilor, colegilor; angajarea în sistemul bancar; coruperea angajaților băncii etc.

După metoda de comitere a infracțiunilor în domeniul creditării, evidențiem: informații despre infracțiunile săvârșite sau neconsumate sesizate din alte surse (din cadrul organelor de control, serviciilor de securitate (conducere) ale instituției financiar-bancare etc.); transferurile neautorizate de fonduri inactive din conturile clienților; utilizarea metodelor de evidență contabilă; împrumuturi fictive însoțite de coruperea unui angajat; înregistrarea unui bun gajat în mai multe bănci; falsificarea surselor de origine a proprietăților; depunerea la organul împuternicit a documentelor care conțin informații intenționat false cu privire la intenția și scopul folosirii; obținerea unui împrumut în condiții favorabile; obținerea unui împrumut de către o persoană care nu are dreptul să-l obțină; falsificarea activelor circulante mari; plasamente interbancare cu participarea băncilor naționale și a băncilor din alte state, îmbunătățind în mod

artificial lichiditățile; cedarea portofoliilor creditorilor neperformanți companiilor off-shore în schimbul unei sume echivalente de bani etc.

După metoda tănuirii, cele mai răspândite sunt: împiedicarea obținerii informațiilor de către autoritățile competente și furnizarea de informații false respectivelor autorități.

În secțiunea **2.2., Circumstanțele care urmează a fi stabilite și dovedite în cazul cercetării infracțiunilor din sfera creditară**, a fost identificat și dezvăluit specificul circumstanțelor care urmează a fi stabilite și dovedite în procesul de investigare a categoriei respective de infracțiuni.

Astfel, a fost propusă o listă de ipoteze individuale, care nu sunt definitive, dar care, odată cu apariția unor necesități sociale, vor fi completate sau modificate. De menționat că circumstanțele care urmează a fi stabilite și dovedite la documentarea infracțiunilor în domeniul creditării sunt multiple și diverse, din care considerente în rezumat le vom enumera doar pe cele mai esențiale, celelalte regăsindu-se în anexele tezei de doctorat. Este vorba despre: încălcarea intenționată a regulilor de creditare; ilegalitatea obținerii unui împrumut sau a condițiilor preferențiale de creditare; ilegalitatea obținerii împrumuturilor interne sau externe acordate sub garanția statului (inclusiv se stabilește statutul actual al beneficiarului); interes material; acordarea creditelor cu încălcarea regulilor de creditare (emiterea de împrumuturi fictive); acordarea creditelor neasigurate întreprinderilor în care organul decident are un interes financiar; emiterea unui împrumut cu prelungirea neîntemeiată a termenilor de creditare; acordarea împrumuturilor cu reducerea neîntemeiată a dobânzii și a altor plăți aferente; acordarea unui împrumut care depășește limita maximă admisă pentru categoria respectivă de persoane; acordarea unui împrumut atunci când scopul utilizării sale nu este stabilit etc.

Ținând cont că se consacră necesitatea istorică de a consolida la nivel legislativ termenul „document electronic”, sunt invocate argumente și definiții întemeiate științific ale acestui termen. În acest sens, *documentul electronic* presupune o totalitate de date, informații despre circumstanțele constatate și dovedite într-un format electronic (digital), care confirmă și/sau recunoaște anumite drepturi și obligații obținute în conformitate cu procedura stabilită.

Capitolul 3, Aspecte tactice de cercetare a infracțiunilor în domeniul creditării.

3.1. Planificarea și pornirea urmăririi penale în cazul infracțiunilor din sfera creditării. Această secțiune reflectă particularitățile planificării cercetării infracțiunilor în domeniul creditării, inclusiv identificarea principiilor de bază ce se referă la planificarea cercetării acestui gen de infracțiuni, cum ar fi: legalitatea, argumentarea științifică, ipoteza, corespunderea după formă și conținut, optimitatea, realitatea, sistematicitatea, durabilitatea, individualitatea, dinamismul, modernitatea, multiaspectualitatea și obiectivitatea.

În contextul menționat, autorul vine cu unele propuneri referitoare la etapele orientative de planificare a cercetării infracțiunilor în domeniul creditării, care pot fi aplicate în funcție de necesități și reieșind din circumstanțele concrete, ceea, la rândul său, poate facilita semnificativ activitatea organelor abilitate la etapa inițială de investigare a infracțiunilor în cauză.

Secțiunea **3.2., Particularitățile tactice de efectuare a acțiunilor procesuale în cazul cercetării infracțiunilor din sfera creditării**, este focalizată pe studierea detaliată a următoarelor acțiuni tactice: percheziția; ridicarea; audierea bănuitului (învinuitului); audierea martorului; audierea victimei. De asemenea, un rol aparte le revine măsurilor speciale de investigație: urmărirea vizuală; identificarea abonatului, a proprietarului sau a utilizatorului sistemului de comunicații electronice sau a punctului de acces la sistemul de informații; colectarea informațiilor de la furnizorii de servicii de comunicații electronice; monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informații financiare; interceptarea și înregistrarea comunicărilor telefonice; înregistrarea imaginilor.

Totodată, în rezultatul studierii particularităților tactice ale acțiunilor procesuale efectuate în cazul infracțiunilor în domeniul creditării, a fost identificată și argumentată științific necesitatea operării unor modificări la acest capitol în legislația actuală. Astfel, considerăm oportun introducerea în alin. (2) art. 134² CPP al RM, „Monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informații financiare”, după sintagma „..., 220”, următorul conținut: „236-248 ...”. La fel, este necesar ca art. 238, 239 CP al RM să fie incluse în textul art. 132⁸ alin. (2) CPP, „Interceptarea și înregistrarea comunicărilor telefonice”. Astfel, după sintagma „..., alin. (2) a articolului 236” se propune introducerea următorului text: „articolului 238, 239, ...”, prin care se vor extinde competențele organelor de drept în investigarea acestui tip de infracțiuni.

În secțiunea **3.3., Folosirea cunoștințelor speciale în procesul de investigare a infracțiunilor în domeniul creditării**, autorul abordează următoarele tipuri de expertize: expertiza scrisului (grafologică); expertizele financiar-bancare, contabile etc., propunând organului de urmărire penală un set de întrebări în cazul numirii fiecărei dintre acestea, la care expertul urmează să ofere răspuns în funcție de competențele sale.

Astfel, implementarea noilor instrumente și metode criminalistice dezvoltate în baza tehnologiilor avansate și a altor inovații tehnico-științifice, precum și cooperarea eficientă a organelor de urmărire penală cu cele de investigație specială și de expertiză judiciară pot avea efecte benefice în soluționarea problemelor de eficientizare a practicii de combatere a criminalității din sfera creditării. De asemenea, au fost identificate o serie de lacune în legislația actuală, fapt care implică necesitatea înlăturării lor. Este vorba despre Legea nr. 68 din 04.14.2016, „Cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar”, în care propunem

completarea p. 5 al art. 29 cu următoarele: „... *cu condiția ca examinarea inițială să fie legală*”. De fapt, aceasta este propus și pentru Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova.

În cele din urmă, principala concluzie a prezentului studiu științific este necesar de a fi raportată atingerii scopului inițial. Astfel, a fost elaborat un algoritm de acțiuni necesar de implementat în cadrul urmăririi penale și a măsurilor speciale de investigare pentru documentarea eficienței a infracțiunilor în domeniul creditării. Acesta este descris detaliat într-o anexă separată a tezei de doctorat și include următoarele elemente: planificarea urmăririi penale a infracțiunilor în domeniul creditării, măsurile speciale de investigație, circumstanțele care urmează a fi stabilite și dovedite în procesul de cercetare a infracțiunilor respective, măsurile organizatorice și de altă natură.

Menționăm că am ales această modalitate de prezentare a informațiilor, întrucât: 1) ambele anexe ce se conțin în teză sunt voluminoase și nu a fost posibilă analiza detaliată a lor în textul lucrării; 2) modalitatea propusă oferă un grad sporit de accesibilitate și de aplicare în activitatea practică; 3) reflectă noi subiecte pentru cercetare în cadrul unor lucrări științifice separate; 4) oferă posibilitatea dezvoltării altor aspecte în textul principal al tezei, cum ar fi, de exemplu, expunerea listei de întrebări orientative pentru diferite tipuri de expertize, abordarea problemelor cu privire la documentele electronice etc.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Caracterul novator și originalitatea rezultatelor obținute în respectiva teză de doctorat sunt reflectate în următoarele concluzii și recomandări.

I. Concluzii:

1.1. Realizarea studiului privind caracteristicile criminalistice ale infracțiunilor în domeniul creditării, inclusiv elucidarea problematicii cercetate sub aspect empiric, generează concluzia că în prezent legiuitorul nu protejează suficient relațiile financiare și creditare. Pe de altă parte, problema nu se reduce doar la norma materială, ci și la mecanismul de cercetare, respectiv la tactica și metodele de investigare a acestui tip de infracțiuni care necesită a fi perfecționate.

1.2. În scopul simplificării investigării infracțiunilor din sfera creditării, au fost elucidate și examinate minuțios metodele de pregătire, de comitere și de tănuire a respectivelor infracțiuni. De menționat că descrierea acestor metode în limitele propuse nu este definitivă; mai mult ca atât, având în vedere viteza cu care progresează tehnologiile moderne, zilnic pot apărea metode (mijloace) noi de pregătire, comitere și tănuire a infracțiunilor.

1.3. Întrucât în cadrul respectivului studiu s-a acordat o atenție deosebită documentelor ca element principal care urmează a fi dovedit în procesul de investigare a infracțiunilor din sfera creditării, trebuie remarcat că în prezent există o necesitate stringentă de a introduce și a defini noțiunea de „document electronic”. În acest sens, *documentul electronic presupune o totalitate de date, informații despre circumstanțele constatate și dovedite într-un format electronic (digital), care confirmă și/sau recunoaște anumite drepturi și obligații obținute în conformitate cu procedura stabilită.*

1.4. A fost identificat și dezvăluit specificul circumstanțelor care urmează a fi stabilite și dovedite obligatoriu în procesul de investigare a infracțiunilor în domeniul creditării. În acest context, a fost propusă o listă de ipoteze individuale, care nu sunt definitive, dar care, odată cu apariția unor necesități sociale, vor fi completate sau modificate.

1.5. În conținutul lucrării sunt conturate o serie de propuneri referitoare la etapele orientative de planificare a cercetării infracțiunilor în domeniul creditării, care pot fi aplicate în funcție de necesități și reieșind din circumstanțele concrete, ceea ce, la rândul său, poate facilita semnificativ activitatea organelor abilitate la etapa inițială de investigare a infracțiunilor în cauză.

Problema științifică soluționată rezidă în elaborarea unui algoritm al acțiunilor de urmărire penală și măsurilor speciale de investigație în cazurile infracțiunilor în domeniul creditării, stabilirea și dovedirea tuturor circumstanțelor criminalistice în scopul desăvârșirii

acțiunilor de urmărire penală și obținerii unui rezultat eficient în cadrul investigării infracțiunilor din sfera creditării.

II. Recomandări:

Cu titlu de recomandare, venim cu următoarele propuneri de *lege ferenda*:

2.1. Introducerea în alin. (2) art. 134² CPP al RM, „Monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informații financiare”, după sintagma „..., 220”, a următorului conținut: „236-248 ...”. Astfel, propunem următoarea redacție a alin. (2) art. 134² CPP al RM: „..., *Monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informațiile financiare sunt permise dacă se inițiază urmărirea penală pentru infracțiunile prevăzute la articolele 189-192, 196, 199, 206, 208, 209, 217-2175, 220, 236-248, 251-253, 255, 256, 278, 279, 279¹, 283, 284, 290, 292, 301¹, 302, 324-327, 330¹, 333, 334, 343, 352, 361 și 362 din Codul Penal*”.

2.2. Propunem următoarea revizuire a alin. (2) art. 132⁸ CPP al RM: „..., *art. 236 alin. (2), art. 238, 239, 242¹, 242², art. 243 alin.(3), art. 248 alin. (5), art. 278 alin. (2)-(6), art. 278, 278¹, 279, alin. (3) și (4) ale art. 2791, alin. (3) art. 280, art. 283, 284, alin.(2) art. 292, alin. (6) art. 295, alin. (3) art. 295¹, art. 324, 325, alin. (3) art. 326, alin. (3) art. 328, art. 333, 334, 337-340. Lista infracțiunilor este exhaustivă și poate fi modificată doar prin lege*”.

2.3. În urma identificării unor lacune în Legea nr. 68 din 14 aprilie 2016 Cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, venim cu următoarele propuneri de modificare a p. 5 al art. 29: „*Rezultatele expertizei repetate au aceeași valoare probatorie ca și rezultatele expertizei anterioare și sunt evaluate, susținute de alte dovezi, cu condiția ca examinarea inițială să fie legală*”.

2.4. În continuarea ideii, propunem următoarea formulare a art. 148 alin. (4) CPP al RM: „*Rezultatele expertizei repetate au aceeași valoare probatorie ca și rezultatele expertizei precedente și sunt evaluate în coroborare cu alte dovezi, cu condiția că examinarea inițială să fie legală*”.

2.5. Au fost examinate detaliat diverse tipuri de expertize (expertiza scrisului (grafologică); expertiza financiar-bancară, contabilă etc.), în legătură cu care s-a propus un set de întrebări aplicate în cazul numirii uneia dintre aceste tipuri de expertize, la care expertul va putea să ofere răspuns în funcție de competențele sale.

Recomandările de mai sus vor avea ca rezultat:

- implementarea unor mijloace și metode criminalistice noi, elaborate în baza tehnologiilor avansate și a altor progrese din domeniul științific și tehnologic;
- perfecționarea bazei normative ce ține de domeniul problemelor științifice studiate;

- cooperarea eficientă a organelor de urmărire penală cu cele de investigație specială și de expertiză judiciară, care pot avea efecte benefice în soluționarea problemelor de eficientizare a practicii de combatere a criminalității din sfera creditării;
- elaborarea operativă a algoritmului acțiunilor de urmărire penală pentru fiecare situație specifică apărută în legătură cu investigarea infracțiunilor în domeniul creditării.

BIBLIOGRAFIE:

1. Donciu A, Rusu Gh. Fraudele economice și unele aspecte ale procesului de combatere a lor. Universitatea Tehnică din Moldova. Chișinău: S.n., 2002. 176 p.
2. Odagiu Iu., Todica V. Expertize judiciare. Chișinău: Centrul editorial poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”. 2002. 76 p.
3. Gheorghită M. Ghid de expertize judiciare. Chișinău: Elena V.I., 2005. 104 p.
4. Doraș S. Criminalistica. Chișinău: Tipografia centrală, 2011. 632 p.
5. Делегированный Регламент (ЕС), № 183/2014, комиссии от 20 декабря 2013 дополняющий Регламент (ЕС) № 575/2013 Европейского Парламента и Совета ЕС от 26 июня 2013. «О пруденциальных требованиях для кредитных организаций и инвестиционных фирм».
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0183&from=RO> (электронный ресурс на 15.12.2017г.).
6. Директива 2002/87/ЕС Европейского Парламента и Совета от 16 декабря 2002 г. о дополнительном надзоре за кредитными институтами, страховыми компаниями и инвестиционными фирмами в составе финансовых конгломератов. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002L0087&from=RO> (посетил 15.12.2017).
7. Директива 2013/36/ЕС Европейского Парламента и Совета ЕС от 26 июня 2013 г. о доступе к деятельности кредитных организаций и пруденциальном надзоре в отношении кредитных организаций и инвестиционных фирм. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0036&from=RO> (посетил 15.12.2017).
8. Директива 2014/59 / ЕС Европейского парламента и Совета от 15 мая 2014 г. «О создании основы для восстановления и разрешения кредитных организаций и инвестиционных фирм инвестиций и внесения поправок в Директиву Совета 82/891 / ЕЕС» и т.д. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0059&from=EN> (посетил 12.02.2019).
9. Директива 94/19 /ЕС от 30 мая 1994 privind sistemele de garantare a depozitelor. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:31994L0019&from=EN> (посетил 22.11.2017).
10. Международный Валютный Фонд Пресс релиз 17/514 - Исполнительный совет МВФ завершил второй обзор выполнения договоренностей в рамках механизмов ЕКФ и ЕФФ с Республикой Молдова и консультацию 2017 года в соответствии со Статьей IV. <http://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2017/12/21/Republic-of-Moldova-Article-IV-Consultation-and-Second-Reviews-under-the-Extended-Fund-45507> (посетил 21.12.2017 г.).

11. Калинин В. Механизм банковского регулирования кредита и место в системе государственно- правового регулирования. В: Закон и Жизнь, 2009, № 8, с. 43.
12. Левандовский Н. Кредитная сфера в рамках уголовно-правовой защиты – согласно законодательству Российской Федерации. În: Jurnalul Juridic Național: teorie și practică, 2017, nr.3(25), с. 71-76.
13. Левандовский Н. Повышения согласованности в законодательной деятельности стран СНГ с целью защиты прав граждан в сфере кредитования (уголовно-правовой аспект). În: Protecția drepturilor omului: mecanisme naționale și internaționale. Materiale ale mesei rotunde cu participare internațională. Chișinău, 2016, p. 126-134.
14. Постановление Правительства Республики Молдова об утверждении Национального плана гармонизации законодательства на 2012 г. № 962 от 19.12.2011. В: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 23.12.2011, Nr. 227-232, статья а, №: 1049.
15. Постановление Правительства Республики Молдова об утверждении Национального плана действий по внедрению Соглашения об ассоциации Республика Молдова– Европейский Союз на 2017 – 2019 г. № 1472 от 30.12.2016. В: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 31.03.2017, Nr. 103-108 статья №: 271.
16. Постановление Правительства Республики Молдова об утверждении Национального плана гармонизации законодательства на 2016г. № 16 от 26.02.2015. В: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 06.03.2015, Nr. 52-57 статья №: 34;
17. Постановление Правительства Республики Молдова об утверждении Национального плана гармонизации законодательства на 2014 г. № 28 от 22.01.2014. В: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 31.01.2014, Nr. 24-26, статья №: 44.
18. Постановление Правительства Республики Молдова об утверждении Национального плана гармонизации законодательства на 2016 г. № 38 от 01.02.2016 г. В: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 05.02.2016, № 25-30 статья №: 45.
19. Постановление Правительства Республики Молдова План действий Правительства Республики Молдова на 2016-2018. № 890 от 20.07.2016. В: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 22.07.2016, № 217-229 статья №: 966.
20. Постановление Правительства Республики Молдова об утверждении Национального плана гармонизации законодательства на 2013 Год. № 1026 от 28.12.2013. В: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 11.01.2013, Nr. 6-9 статья №: 36.
21. Растропова О. Понятия преступлений в сфере кредитования в отечественной доктрине уголовного права. В: Пробелы в российском законодательстве, 2014 , № 6, с. 305.

22. Регламент (ЕС) № 575/2013 Европейского Парламента и Совета ЕС от 26 июня 2013 г. о пруденциальных требованиях для кредитных организаций и инвестиционных фирм, а также вносящий изменения и дополнения в Регламент (ЕС) № 648/2012 (распространяется на ЕЭП) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0575&from=RO> (посетил 15.12.2017).

23. Regulamentul № 648/2012 privind instrumentele financiare derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele centrale de tranzacții din 04.07.2012. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:201:0001:0059:RO:PDF> (vizitat 15.12.2017).

24. Чокля С. «Эксклюзивное интервью Президента НБМ Серджиу Чокля» В: Экономическое обозрение, 22.12.2017 г., № 47.

ADNOTARE

Levandovski Nicolai. „Cercetarea criminalistică a infracțiunilor în domeniul creditării”. Teză de doctor în drept. Specialitatea: 554.04 – Criminalistică, expertiză judiciară, investigații operative. Chișinău, 2020.

Structura tezei: adnotare, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 263 titluri, anexe, 153 pagini text de bază. Rezultatele și concluziile studiului sunt publicate în 7 lucrări științifice și 5 comunicări la foruri științifice internaționale, volumul publicațiilor la tema investigată fiind de 3,0 c.a.

Cuvinte-cheie: infracțiuni în domeniul creditării, caracteristica criminalistică a infracțiunii, algoritmul acțiunilor de urmărire penală, măsuri speciale de investigație, metode de pregătire, săvârșire și tănuire a infracțiunilor în domeniul creditării, expertiză judiciară, credit.

Domeniul de studiu: Criminalistică, expertiză judiciară, activitatea specială de investigații.

Scopul lucrării: constă în studierea complexă a problematicii existente în teoria și practica cercetării infracțiunilor din domeniul creditării, precum și în elaborarea unui algoritm funcțional destinat practicii de urmărire penală și activității speciale de investigație în cazurile de documentare a respectivei categorii de infracțiuni.

Obiectivele lucrării: analiza aspectelor teoretice privind cercetarea infracțiunilor din domeniul creditării; caracterizarea criminalistică a infracțiunilor din sfera creditării; relevarea și analiza metodelor de pregătire, săvârșire și tănuire a infracțiunilor în domeniul creditării; elucidarea lacunelor legislative în vederea îmbunătățirii legislației naționale în domeniul de referință; investigarea și analiza datelor empirice cu privire la infracțiunile în domeniul creditării la faza de urmărire penală și la etapa de judecată; analiza elementului probator în cauzele penale ce se referă la infracțiunile în domeniul creditării, precum și evidențierea circumstanțelor supuse constatării și dovedirii; studierea principiilor care stau la baza planificării cercetării infracțiunilor în domeniul creditării; elaborarea propriei definiții de „document electronic”; identificarea și studierea măsurilor tactice și speciale de investigație desfășurate în cadrul cercetării infracțiunilor în domeniul creditării; analiza diferitor tipuri de expertize judiciare și formularea unui set de întrebări relevante pentru fiecare gen de expertiză în parte; formularea propunerilor și recomandărilor pentru cercetarea infracțiunilor în sfera creditării în baza studierii comprehensive a literaturii de specialitate în domeniu, precum și a cercetărilor empirice care au tangență cu subiectul supus investigării.

Noutatea și originalitatea științifică: lucrarea reprezintă un studiu monografic care, în premieră pentru Republica Moldova, fundamentează metodele de urmărire penală a infracțiunilor din domeniul creditării și propune un algoritm al acțiunilor de urmărire penală și al măsurilor speciale de investigație în cazurile de cercetare a respectivei categorii de infracțiuni.

Problema științifică soluționată: rezidă în elaborarea unui algoritm al acțiunilor de urmărire penală și măsurilor speciale de investigație în cazurile infracțiunilor în domeniul creditării, stabilirea și dovedirea tuturor circumstanțelor criminalistice în scopul desăvârșirii acțiunilor de urmărire penală și obținerii unui rezultat eficient în cadrul investigării infracțiunilor din sfera creditării.

Semnificația teoretică: este determinată de formularea și soluționarea mai multor probleme cu referire la particularitățile urmăririi penale în cazul documentării infracțiunilor în domeniul creditării, precum și de justificarea unor premise teoretice în vederea elaborării unei metodologii moderne și tactici de cercetare a respectivei categorii de infracțiuni.

Valoarea aplicativă a lucrării: în urma rezultatelor cercetării a fost propusă o metodă modernă de urmărire penală a infracțiunilor din domeniul creditării, ceea ce fundamentează dezvoltarea continuă a unor metode criminalistice specifice în funcție de particularitățile situației infracționale inițiale, de metodele de pregătire, comitere și tănuire a infracțiunii. Lucrarea conține recomandări practice pentru organele de urmărire penală și persoanele care desfășoară activitate specială de investigație în cazurile infracțiunilor din sfera creditării.

Implementarea rezultatelor științifice: rezultatele obținute sunt utilizate în procesul de instruire în cadrul Facultății de Drept a Universității de Stat din Comrat, precum și de organele abilitate cu competențe de investigare a infracțiunilor din domeniul creditării.

АННОТАЦИЯ

Левандовский Николай. «Криминалистическое расследование преступлений в сфере кредитования», диссертация на соискание ученой степени доктора права. Специальность 554.04 - Криминалистика, судебная экспертиза, специально-розыскная деятельность. Кишинэу, 2020.

Структура диссертации. Работа состоит из: введения, трех глав, выводов и рекомендаций, библиографического списка из 263 источников, приложений, 153 страниц научного текста. Научные результаты опубликованы в 7-и научных статьях и 5-и научных докладах на международных конференциях. Объем научных публикаций по теме исследования составляет 3,0 п.л.

Ключевые слова: преступления в сфере кредитования, криминалистическая характеристика преступлений, алгоритм действий в рамках уголовного преследования, специально-розыскные мероприятия, способы подготовки, совершения и сокрытия преступлений в сфере кредитования, судебная экспертиза, кредит.

Область исследования: Криминалистика, экспертиза, специально-розыскная деятельность.

Цели: исследование и развитие научных основ криминалистической методики расследования преступлений в сфере кредитования; создание алгоритма действий в рамках уголовного преследования и специально-розыскных мероприятий в случае расследования преступлений в сфере кредитования.

Задачи: проанализировать теоретический аспект расследования преступлений в сфере кредитования; произвести криминалистическую характеристику преступлений в сфере кредитования и определить ее составные элементы; раскрыть и проанализировать способы подготовки, совершения и сокрытия преступлений в сфере кредитования; выявить пробелы в национальном законодательстве РМ с целью его усовершенствования; исследовать и проанализировать эмпирические данные преступлений в сфере кредитования на стадии уголовного преследования и на стадии судебного разбирательства; проанализировать предмет доказывания по уголовным делам в сфере кредитования и выделить обстоятельства, подлежащие установлению и доказыванию; исследовать принципы планирования расследования преступлений в сфере кредитования; раскрыть и дать авторское определение понятию «электронный документ»; выделить и исследовать тактические и специально-розыскные мероприятия, проводимые в рамках расследования преступлений в сфере кредитования; проанализировать разные виды экспертиз и предложить ориентировочные вопросы в рамках каждого вида экспертиз в отдельности; разработка предложений и рекомендаций при расследовании преступлений в сфере кредитования на основании комплексного исследования научной литературы в данной области, а также эмпирических материалов, имеющих отношение к предлагаемой теме.

Научная новизна: диссертационного исследования заключается в том, что данная научная работа является одним из первых современных национальных монографических исследований в Республике Молдова, в рамках которого изложены современные положения методики уголовного расследования преступлений в сфере кредитования, а также разработан и представлен алгоритм действий в рамках уголовного преследования и специально-розыскных мероприятий при расследовании данной категории преступлений.

Решенная научная проблема: заключается в разработке методики и алгоритма действий в рамках уголовного преследования и специально-розыскных мероприятий при расследовании преступлений в сфере кредитования, а также установления и доказывания всех криминалистических обстоятельств в целях усовершенствования уголовного преследования и эффективного достижения цели при расследовании преступлений в сфере кредитования.

Теоретическая значимость исследования: определяется постановкой и решением ряда вопросов, связанных с особенностями уголовного расследования преступлений в сфере кредитования, а также обоснованием теоретических предпосылок для построения современной методики и тактики уголовного расследования данной категории преступлений. В диссертации предпринята попытка комплексного исследования особенностей уголовного преследования преступлений в сфере кредитования, включающего криминалистические, правовые, финансовые, экономические и банковские аспекты.

Практическая значимость: полученных результатов заключается в том, что диссертация представляет собой современную методику уголовного преследования преступлений в сфере кредитования и создает основы для дальнейшей разработки частных криминалистических методик в зависимости от особенностей исходной криминальной ситуации, преступных способов подготовки, совершения и сокрытия преступлений. Данная работа содержит методические рекомендации для органов уголовного преследования и лиц, осуществляющих специально-розыскную деятельность по выявлению и раскрытию преступлений данной категории.

Апробация и внедрение в практику результатов исследования: материалы исследования используются в учебном процессе на юридическом факультете Комратского Государственного университета для студентов, а также в деятельности государственных органов, в чью компетенцию входит расследование преступлений в сфере кредитования.

ANNOTATION

Levandovski Nicolai. „Criminal investigation of loan-related crimes”, thesis for attaining the scientific degree of Doctor of Law. The specialty 554.04 - Criminalistics, judicial expertise, special operative investigations. Chisinau, 2020.

Thesis structure: The thesis consists of: introduction, three chapters, conclusion and recommendations, a bibliography of 263 titles, 153 pages of research text. The conclusions have been published in 7 scientific articles and 5 scientific reports during international conferences. The volume of publications on the topic of research is about 3,0 f.p.

Key-words: loan-related crimes, the forensics features of crimes, the algorithm of actions within criminal prosecution, special operative investigation, preparation methods, committing and concealing the loan-related crimes, judicial expertise, loan.

The field of research: Criminalistics, judicial expertise, special operative investigation.

The scope: Research and developing of scientific foundations of forensic methods of investigation of loan-related crimes; creation of an algorithm of actions in the framework of criminal prosecution and special investigation measures in the case of investigation of loan-related crimes.

The objectives: analyze the criminal features of the loan-related crimes and its main elements; make the forensic characterization of loan-related crimes; discover and analyze the methods of preparation, committing and concealing the loan-related crimes; reveal the gaps in legislation in the view to improve the national legislation of the Republic of Moldova in this field; research and analyze the empirical data during criminal investigation and in the court proceedings; analyze the evidences in criminal cases initiated in loan-related crimes and emphasize the circumstances, which are supposed to be settled and elucidated; research the principles of planning the investigation of loan-related crimes; discover and establish the meaning of the term „electronic document”; identify and study the tactical and operative investigation measures carried out in connection with loan-related crimes; identify all types of expertises and related questions; develop proposals and recommendations for the investigation of loan-related crimes on the basis of analysis of scientific researches in this field as well as empiric materials related to this topic.

The originality of research: the originality of research is established by the fact that at the monographic level in the Republic of Moldova for the first time ever was undertaken an attempt of initiation of modern foresight of the criminal investigation method of loan-related crimes, as well is was elaborated and presented an algorithm of actions within the criminal prosecution and special operative investigation in case of loan-related crimes.

Scientific problem solved consists in elaboration of an algorithm of actions within the criminal prosecution and special operative investigation in the case of loan-related crimes, and subsequently establishing and proving all circumstances in order to improve the criminal investigation methods and achieving the goals in case of investigation of such crimes.

Theoretical significance of the research: it is determined by the formulation and solving of a number of issues related to the peculiarity of the criminal prosecution of loan-related crimes, as well as the justification of theoretical prerequisites for setting up a modern methodology of criminal prosecution of loan-related crimes. The thesis attempts to research comprehensively the peculiarities of prosecution of loan-related crimes, including forensic, legal, financial, economic and banking aspect.

The practical significance of the results lies in the fact that the dissertation presents a modern method of criminal prosecution of loan-related crimes and creates the basis for the further development of criminalistics techniques, depending on the characteristics of initial criminal situation, criminal methods of preparation, committing and concealment. The dissertation contains guidelines for criminal investigation bodies and professionals involved in special operative investigation activities.

Confirmation and implementing the results of the dissertation research. The research materials are used in the educational process at the Law Faculty of the Comrat State University for students, as well as by government bodies in charge of investigation of loan-related crimes.

LEVANDOVSKI NICOLAI

**CERCETAREA CRIMINALISTICĂ A INFRAȚIUNILOR
ÎN DOMENIUL CREDITĂRII**

Specialitatea: 554.04 – Criminalistică, expertiză judiciară, investigații operative

Autoreferatul tezei de doctor

Aprobat spre tipar: __ ____ 2020

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Coli de tipar: 1,67

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Tiraj ... ex...

Comanda nr.

Tipografia Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
MD-2009 Chișinău, str. Gheorghe Asachi 21
Tel.: 022723792; fax: 022738994
web: www.academy.police.md;
e-mail: academy@police.md